

**Особливості проведення профілактичного огляду учнів
загальноосвітніх навчальних закладів
(витяг з Листа Міністерства охорони здоров'я України
від 16.08.2013 №04.01-7/8/25363)**

1. Для дітей віком 5–6 років

- Перед вступом до загальноосвітнього навчального закладу профілактичний огляд проводиться в лікувально-профілактичному закладі з обов'язковим оглядом наступними спеціалістами: лікар-дитячий хірург; лікар-ортопед-травматолог дитячий; лікар-офтальмолог дитячий; лікар-стоматолог; інші спеціалісти за показаннями.

2. Для учнів 1–4 класів (6, 7, 8, 9, 10 років)

- Щорічний обов'язковий профілактичний огляд цієї категорії дітей проводиться після 1 вересня.
- Профілактичний огляд школярів 1–4 класів здійснює лікар-педіатр (лікар загальної практики-сімейної медицини). Огляд іншими спеціалістами та додаткові методи дослідження проводяться за показаннями разом з батьками в закладі охорони здоров'я або під час роботи мобільних виїзних бригад.

3. Для учнів 5-х класів

- До 1 вересня поточного року за бажанням батьків або осіб, що їх замінюють, профілактичні огляди проводяться на базі лікувально-профілактичного закладу;
- Профілактичний огляд школярів 5 класів здійснюють обов'язково лікар-педіатр (лікар загальної практики-сімейної медицини), лікар-дитячий хірург; лікар-ортопед-травматолог дитячий; лікар-офтальмолог дитячий; лікар-стоматолог дитячий; інші спеціалісти за показаннями;
- Під час щорічного обов'язкового медичного огляду учнів 5 класів проводяться наступні обстеження: аналіз крові (гемоглобін), аналіз крові на цукор у дітей з групи ризику по цукровому діабету та інші за показаннями.

4. Для учнів 6–7 класів

- До 1 вересня поточного року за бажанням батьків або осіб, що їх замінюють, профілактичні огляди проводяться на базі лікувально-профілактичного закладу;
- Профілактичний огляд школярів 6–7 класів здійснює лікар-педіатр (лікар загальної практики-сімейної медицини). Огляд іншими спеціалістами та додаткові методи дослідження проводяться за показаннями разом з батьками в закладі охорони здоров'я або під час роботи мобільних виїзних бригад.

5. Для учнів 8–9 класів

- До 1 вересня поточного року за бажанням батьків або осіб, що їх замінюють, профілактичні огляди проводяться на базі лікувально-профілактичного закладу;

- Профілактичний огляд школярів 8–9 класів здійснюють обов'язково лікар-педіатр (лікар загальної практики — сімейної медицини), лікар-стоматолог, лікар-гінеколог дитячого та підліткового віку (за показаннями), лікар дитячий — хірург, ендокринолог дитячий, психолог (за показаннями); інші спеціалісти за показаннями;
- Під час щорічного обов'язкового медичного огляду учнів 8–9 класів проводяться наступні обстеження: аналіз крові (гемоглобін), флюорографія та інші за показаннями.

6. Для учнів 10–11 класів

- До 1 вересня поточного року за бажанням батьків або осіб, що їх замінюють, профілактичні огляди | проводяться на базі лікувально-профілактичного закладу;
- Профілактичний огляд школярів 10–11 класів здійснюють обов'язково лікар-педіатр (лікар загальної практики-сімейної медицини), лікар-стоматолог, лікар-гінеколог дитячого та підліткового віку (за показаннями); інші спеціалісти за показаннями;
- Під час щорічного обов'язкового медичного огляду учнів 10–11 класів проводяться наступні обстеження: флюорографія та інші за показаннями.

Обов'язковими медичними формами, що передаються директору школи, а потім — медичним працівникам школи, є **Медична карта дитини (форма № 26/о) та Карта профілактичних щеплень (форма № 63/о)**.

Медична карта дитини — документ індивідуального характеру. Вона заповнюється на кожну дитину, яка перебуває в навчально-виховному закладі, і дає уявлення про стан здоров'я, а також відображає всі лікувально-профілактичні заходи, які проводилися по відношенню до неї в період перебування в дитячому садку, школі, школі-ліцеї, дитячому будинку, школі-інтернаті.

Паспортна частина медичної карти дитини й анамнестичні дані на дітей, які збираються вступати в перший клас школи, заповнюються на підставі записів в «Історії розвитку дитини» медичними працівниками дитячої поліклініки, лікарської амбулаторії чи фельдшерсько-акушерського пункту (у сільській місцевості), під час проведення поглибленого огляду цих дітей. На дітей, які вступили в дитячі садки і дитячі будинки, медична карта дитини заповнюється на підставі виписки з історії розвитку дитини, яка видається поліклінікою, або при опитуванні батьків.

Надалі всі записи в медичній карті роблять медичні працівники лікувально-профілактичного закладу (закладів) при проведенні медичного огляду дитини-першокласника, а надалі — в порядку поточних спостережень під час проведення періодичних оглядів і протиепідеміологічних заходів. Тобто якщо дитина відвідувала дитячий садок, то її медичну карту видають батькам для проходження медичного огляду перед вступом до школи.

У разі «неорганізованості» дитини (дитина не відвідувала дитячий садок) медичну карту оформлюють у поліклініці або іншому медичному закладі, куди з метою проходження огляду звернуться батьки. Варто нагадати батькам першокласників, що при першому зверненні до лікувальної установи необхідно мати при собі документ,

який посвідчує особу (власний паспорт) і свідоцтво про народження дитини. Не завжди медичні працівники дотримуються вимоги щодо запиту документів, які посвідчують особу, проте ці документи варто взяти із собою, щоб уникнути прикрих непорозумінь. Медична карта дитини, у якій є позначки та висновки лікарів-спеціалістів про стан здоров'я дитини, є правильно оформленою й може бути передана медичним працівникам, які здійснюватимуть спостереження за дитиною в школі. При переведенні дитини з дитячого садка до школи або з однієї школи в іншу медична карта дитини передається разом з її особовою справою.

Карта профілактичних щеплень

Відповідно до чинного санітарного законодавства України та наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про порядок проведення профілактичних щеплень в Україні та контроль якості й обігу медичних імунобіологічних препаратів» від 16 вересня 2011 р. № 595, дитина від моменту народження до вступу до школи має отримати такі щеплення за віком:

- проти туберкульозу (БІДЖ): 1 вакцинація. Для дитини, яка вступає до школи у 7 років — 2 вакцинації (за умови, що реакція Манту в 7 років була негативна);
- проти гепатиту В: трикратна вакцинація;
- проти дифтерії, кашлюку, правця: 5 вакцинацій та шоста вакцинація проти дифтерії та правця;
- проти поліомієліту: п'ятикратна вакцинація;
- проти гемофільної інфекції: трикратна вакцинація;
- проти кору, краснухи та паротиту: 2 вакцинації.

Останнім часом забезпечення дитячих лікувально-профілактичних установ вакцинами, що закуповуються за державні кошти, відбувається нерівномірно. Часто спостерігається відсутність вакцин (до півроку). У такому випадку медичний заклад просто не може забезпечити проведення планової вакцинації дітям відповідно до Календаря щеплення. Тому існує ймовірність того, що в Карті щеплення буде відсутня відмітка про проведення певного виду щеплення, а в графі буде зазначено «відсутня вакцина». Такі діти-першокласники мають бути щеплені в школі при надходженні вакцини до лікувально-профілактичної установи. Облік дітей, яким не проведено вчасно щеплення і які потребують чергової вакцинації, проводять медичні працівники навчального закладу, де навчатиметься дитина.

Звертаємо увагу, що за станом здоров'я дитині можуть бути рекомендовані інші щеплення, наприклад, проти грипу, пневмококової інфекції, Hib-інфекції, менінгококової інфекції, вітряної віспи, гепатиту А, ротавірусної інфекції. Крім того, за наявності епідемічних показань дитині можуть проводити щеплення проти кліщового енцефаліту, чуми, жовтої лихоманки, сказу, сибірки, холери.

Не слід забувати, що багато дітей має протипоказання для проведення планової вакцинації за віком. У такому разі в графі, де має бути запис про проведення певного

виду щеплення, зазначається «протипоказано» або «мед. відвід до,..» з обов'язковим зазначенням дати.

Відсутність вакцинації може бути зумовлена також відмовою батьків від проведення щеплень, про що також має бути відмітка у карті профілактичних щеплень.

Питання відвідування загальноосвітнього навчального закладу дітьми, які не отримали профілактичних щеплень згідно з Календарем щеплень, вирішується індивідуально лікарсько-консультативною комісією із залученням епідеміолога територіальної санепідемстанції згідно з розділом III статті 15 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» від 6 квітня 2000 р. № 1645-III.

Судова практика України щодо позовів проти посадових осіб шкільних закладів з приводу оскарження відмови у прийомі дитини до навчального закладу освіти через відсутність у неї щеплень має суперечливі рішення суду у подібних справах. Тому чітко вказати підстави, які унеможливають прийом дитини до школи лише через відсутність щеплень за віком, неможливо. Нині ще існує колізія законодавства щодо гарантії на отримання середньої освіти будь-якою особою, добровільною відмовою від проведення щеплень та вимогами санітарного законодавства.